

Antwoorden op raadsvragen over biodiversiteit gesteld op 24 april 2024 door de fracties van D66, Lokaal Belangrijk en Groen Links-PVDA

1. Hoe wordt in Leusdens beleid gestuurd op biodiversiteit? Waar is dit beleid vastgelegd?

Welke beleidsstukken zijn er? (Bomenbeleid, convenant duurzaam bouwen, bestek openbare ruimte, groen groeit mee, ...) Welke afspraken zijn er over de evaluatie en vernieuwing van dit beleid?

De volgende beleidsdocumenten, waarbij biodiversiteit een onderdeel is, zijn vastgesteld in Leusden:

1. Landschapsontwikkelingsplan
[1704 herziening LOP gemeente Leusden 2017 625 eindconcept_050913BR.indd](#)
2. Bomen beleid
<https://www.leusden.nl/bomenbeleid>
3. Groenbeleidsplan
[Groenbeleidsplan Groene rijkdom in beeld | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)
4. Duurzaam doen/ Groen Leusden
[Groen Leusden | Samen maken we Leusden groener!](#)
5. Groen bestek en Bestrijding Exoten
6. Soort Management Plan (SMP)
[Bescherming vleermuizen bij woningisolatie: tijdelijke landelijke aanpak en soortenmanagementplan | VNG](#)
7. [Handreiking nieuwe woongebieden 2023 \(groengroeitmee.nl\)](#)
Deze handreiking is niet vastgesteld in op gemeente niveau in Leusden maar is provinciaal beleid waar de gemeente aan dient te voldoen en de provincie op toetst. De gemeente heeft deze provinciale handreiking gebruikt voor GGM bij uitleggegebied Tabaksteeg-zuid. De werking van deze handreiking wordt nu door provincie geëvalueerd.

Momenteel wordt er gewerkt aan vernieuwing van bomenbeleid en wordt het Landschapsontwikkelingsplan en het Groenbeleidsplan geïntegreerd in de omgevingsvisie van Leusden. Het SMP wordt waarschijnlijk definitief vastgesteld in juni 2024 door GS van de provincie Utrecht.

2. Voldoet Leusden aan een basiskwaliteit voor biodiversiteit? Is dit überhaupt gedefinieerd?

Welke metingen van biodiversiteit worden op dit moment gedaan binnen de gemeente?

Welke mogelijkheden zijn er om op basis van openbare data van bijvoorbeeld waarneming.nl uitspraak te doen over de stand van zaken met betrekking tot biodiversiteit in Leusden?

Wat Basiskwaliteit natuur is wordt uitgelegd in deze link.

[Rapport-BasiskwaliteitNatuur-Naturalis.pdf](#)

Voor Leusden is geen Basiskwaliteit natuur gedefinieerd. Het meten van biodiversiteit op gemeentelijk niveau is tijdsintensief en niet gebruikelijk op gemeentelijk niveau. De personele inzet of middelen die nodig zijn voor het in kaart brengen van de Basiskwaliteit natuur kan beter worden ingezet voor de invulling van concrete activiteiten die daadwerkelijk bijdragen tot behoud of toename van biodiversiteit.

De resultaten van waarneming.nl en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) worden wel gebruikt maar het is lastig om op basis van deze data een reële uitspraak te doen op de afname of toename van biodiversiteit. Dit is meer een taak van een provinciale overheid. De provincie doet regelmatig inventarisaties die vastgelegd worden in de NDFF.

Er zijn inventarisaties in Leusden op gemeentelijk niveau. Bijvoorbeeld voor de gebouwbewonede soorten van het SMP. Zoals vleermuizen en gierzwaluwen en huismussen. Speciaal voor vleermuizen is er een actieve vleermuizen werkgroep die al jaren inventarisaties doet in Leusden. [Vleermuizen - Amersfoort \(ivn.nl\)](#)

Ook zijn de vrijwilligers van de lokale afdeling van KNNV actief in het inventariseren in Leusden. [Projecten - KNNV | Afdeling Amersfoort](#).

Er is een actieve werkgroep gericht op ringslangen en amfibieën. Zij stimuleren de populatie ringslangen in Leusden door middel van het opzetten van broeihopen en monitoren de resultaten. [Werkgroep VAR - Vis, Amfibie & Reptiel - KNNV | Afdeling Amersfoort](#)

[Hoop voor de ringslang; letterlijk én figuurlijk | Nieuws uit de regio Leusden \(leusderkrant.nl\)](#)

In deze onderzoeken van vrijwilligers worden in Leusden bijzondere waarden gevonden. Het is lastig om de verandering van biodiversiteit in Leusden (toename of afname in tijd) inzichtelijk te maken. De verandering van biodiversiteit in Leusden is niet altijd makkelijk zichtbaar. Maar het is zeer waarschijnlijk dat Leusden daarin de landelijke trend volgt. Opvallend is dat grote zichtbare soorten zoals de das, ringslang, otter, wolf, bever, ooievaar en raaf in Leusden de laatste jaren meer aanwezig zijn. Waarschijnlijk is dat een gevolg van het inrichten van ecoducten zoals de Hart van de Heuvelrug en herintroductie van ooit verdwenen soorten in Nederland.

De ontwikkeling van minder zichtbare biodiversiteit, zoals insecten en planten, is minder positief. Insecten, zoals vlinders, laten landelijk een dramatische afname zien. Dat heeft gevolgen voor vogels die daar, als prooi, van afhankelijk zijn. Klimaatsverandering, met heftig natte en droge periodes en ontbreken van vorstperiodes, zijn daar vrijwel zeker de oorzaak van. Veel soorten kunnen zich daar niet aan aanpassen. [De Vlinderstichting | Verdere achteruitgang vlinders](#)

Het voorkomen van invasieve exoten is ook gerelateerd aan afname van biodiversiteit. Er zijn veel nieuwe soorten die de inheemse biodiversiteit bedreigen. Voor Leusden is dat bijvoorbeeld de Japanse Duizendknoop, de Watercrasula en de Aziatische hoornaar. De Japanse duizendknoop wordt intensief gemonitord en bestreden in Leusden.

3. Welk budget is er nu specifiek voor het werken aan biodiversiteit? Welke subsidies worden er gegeven aan bv. de Groene Belevenis/ Maanwijk/bermbeheer en andere initiatieven die bijdragen aan biodiversiteitsherstel? Wat is er met het resterende bedrag uit het budget voor groenbeheer, dat bestemd was voor het stimuleren van biodiversiteit, in 2023 gedaan?

	Beleid en budget	Budget	Periode	Financiering vanuit	Opmerking
1	Uitvoeringsprogramma Landschapontwikkelingsplan (LOP)	€ 35.000	Structureel	Eigen gemeentelijk fonds	Er is een initiatief in voorbereiding om € 60.000 aan te vragen voor een project gericht op de Kamsalamander
2	Regeling Kleine Landschapselementen (Platform-KLE) in samenwerking met de Boeren natuur-Oost	Ongeveer € 100.000 per jaar	Overeenkomst tot 31 december 2024. Nu al overleg over verlenging	Provinciaal fonds	Uitvoering in samenwerking met de Agrarische collectieven en 16 andere gemeentes

3	Groen Leusden in samenwerking met de Groene belevenis	€ 120.000	Project, start voorjaar 2023, einde voorjaar 2025	Provinciale subsidie	handelingsperspectief geven voor vergroening van tuin of balkon Doelgroep: bewoners in de kernen van gemeente Leusden
4	Soort Management Plan (SMP)	€ 120.000	Projectmatig tot 2024 met mogelijkheid voor nieuwe aanvraag	Provinciale subsidie en eigen gemeentelijke bijdrage	Verplichting van uit de Wet Natuurbescherming

4. Welke afspraken zijn er over versterking van de biodiversiteit buiten de bebouwde kom?

Bijvoorbeeld: subsidieregeling Kleine landschapselementen – maaibeheer (waterschap, gemeente, provincie), inrichting NatuurNetwerkNederland (80 ha door de Boom), bloemrijke akkerranden, handelingsperspectief buitengebied, enz.?

Het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen:

1. subsidieregelingen.
2. het beheer van kadastraal eigendom.
3. toetsen van ruimtelijke ontwikkeling door aanpassing van bestemming

Dit zijn drie mechanismen die invloed hebben op ontwikkeling en behoud van biodiversiteit in de Gemeente Leusden. Als gemeente Leusden beschikken we over financiële middelen die beschikbaar zijn voor subsidies. Daarnaast is Gemeente Leusden zelf eigenaar van gronden waar we beheer op uitvoeren. En we toetsen bij ruimtelijke ontwikkeling.

Beide worden toe gelicht:

1. Subsidieregelingen ter versterking van biodiversiteit in het buiten gebied bestaan nu uit het uitvoeringsbudget voor het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) en de Regeling voor Kleine Landschapselementen (KLE). Beide regelingen zijn beschikbaar voor landschapsversterking en biodiversiteitsontwikkeling in het buitengebied. Veel wordt geïnvesteerd in aanleg en herstel van Kleine Landschapselementen zoals poelen, singels en bosclementen.
2. Het beheer van kadastraal eigendom bestaat uit beheer van de openbare ruimte. Daar wordt rekening gehouden met biodiversiteit bij bijvoorbeeld maaibeheer en aanplant van nieuwe inheemse bomen. Voor het maaibeheer is het ruwgrasbeheer belangrijk waar de bermen verschrallen door maaien en afvoeren van het gewas. Recent zijn veel middengeleiders bij stoplichten ontdaan van verharding en ingezaaid met zadenmengsels van inheemse plantensoorten. Hierdoor krijgt bijzondere flora een kans. Verder vindt het beheer door de aannemer plaats via de gedragscode. Zo wordt voldaan aan de Wet Natuurbescherming.
3. Toetsen van ruimtelijke ontwikkeling. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen niet passen in het omgevingsplan is het mogelijk via maatwerk soms toch medewerking te verlenen aan een initiatief. Maatwerk is op basis van maatschappelijke meerwaarde en ruimtelijke kwaliteit. Onder ruimtelijke kwaliteit kan dan ook natuurversterking worden verstaan zo kan dat ook weer bijdragen aan biodiversiteit.

Naast het gemeentelijke beleid is er provinciaal en rijksbeleid van toepassing in de gemeente op kadastraal eigendom van anderen. Daar heeft de gemeente weinig invloed op waarbij we wél soms toetsen bij ruimtelijke ontwikkeling. Bij ruimtelijk ontwikkeling kijken we dan ook naar biodiversiteit en de wettelijke kaders van de Wet Natuurbescherming.

Belangrijke actoren zijn de landgoederen en de Provincie Utrecht. Een belangrijk deel van de gemeente Leusden is aangewezen door de provincie als Natuur Netwerk Nederland. In Leusden is veel NNN aangewezen om een natuurverbinding te maken tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe (het Valleilint). Op deze locaties is het mogelijk om landbouwgronden om te zetten naar nieuwe natuur. Daarbij vindt waarde compensatie plaats wanneer de bestemming verandert van landbouw naar natuur. Er is dan de verplichting het perceel als natuurgrond te beheren en het perceel wordt ingericht als natuur. Met name Stichting de Boom is hier in samenwerking met de provincie op een aantal locaties mee bezig.

Via Groen Groeit Mee worden voor de uitleggebieden woningbouw afspraken gemaakt over o.a. natuurversterking wat bijdraagt aan biodiversiteit. Bijvoorbeeld door het groen in de nieuwe wijk te verbinden met het groen in het buitengebied dat tegelijk wordt versterkt.

5. Welke initiatieven zijn er m.b.t. de versterking van biodiversiteit binnen de bebouwde kom? **(Minder tegels in de tuinen, groene daken, biodiversiteit in gemeentelijke groen, etc.)**

1. Groen Leusden

In het voorjaar van 2023 startten we de voorbereidingen voor project "Groen Leusden". In het najaar hebben we de start gevierd met een netwerklunch samen met bestuurders van waterschap en gemeente Leusden. Het project Groen Leusden wil handelingsperspectief bieden voor het vergroenen van tuin en balkon. Hiervoor ontwikkelden we een laagdrempelige website en foldermateriaal. Daarnaast zijn er vele activiteiten, zoals kenniscafé, workshops, tuinadviezen, buurtactie en haken we aan bij lokale initiatieven (Lammetjesmarkt, open tuinen route enz).

2. Subsidieregeling Groen dak en gevel

In maart 2024 is de subsidieregeling groen dak en gevel vastgesteld. De gemeente geeft een bijdrage voor de aanleg van een groen dak of gevel. Beide genoemde subsidies voor vergroening (tuin en dak) dragen bij tot het vergroten van de biodiversiteit.

3. SMP

Het Soortmanagementplan geeft een generieke ontheffing in de bebouwde kom voor de Wet natuurbescherming (Wnb). Hierdoor wordt na-isolatie en andere maatregelen die belangrijk zijn voor de energietransitie in planning minder beperkt door de Wnb. Een belangrijk onderdeel van de generieke ontheffing is het creëren van alternatieven voor gebouw bewonende vleermuizen zoals de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Daarmee wordt biodiversiteit gecompenseerd maar ook versterkt.

6. Aan welke aspecten ten aanzien van biodiversiteitsverbetering wordt (nog) niet aan gewerkt?

1. In het programma klimaatadaptatie gaan we aandacht schenken aan het mogelijk verlies aan biodiversiteit door klimaatverandering.
2. De belangrijkste oorzaken van afname van biodiversiteit zijn de vier V's. *Verdroging, vermessing, verzuring en versnippering* zijn de belangrijkste oorzaken van onherstelbare teruggang van soorten in Nederland en wereldwijd. Deze oorzaken zijn nauw verbonden aan het gebruik van onze ruimte en leefomgeving. Concreet zijn deze oorzaken te vertalen naar grondgebruik door landbouw en inrichting van de stedelijke omgeving. Ook is klimaatsverandering als gevolg van gebruik van fossiele brandstoffen een belangrijke oorzaak van achteruitgang van biodiversiteit. Dat zijn zeer actuele politieke thema's, ook binnen de gemeente raad van Leusden.
3. Voor planologische ontwikkeling zou een voorwaarde en norm voor groen binnen stedelijke omgeving een bijdrage leveren aan biodiversiteit in de bebouwde kom.

Ook is dat gerelateerd aan klimaatbestendigheid. Ruimte is schaars waar soms meer waardering voor groen in de gebouwde omgeving ontbreekt.

4. Een verplichting op natuur inclusief bouwen zou als gevolg van het SMP bijdragen aan biodiversiteit in de gebouwde omgeving.

7. Welke subsidies zijn er beschikbaar voor aanplant/monitoring/uitvoering/communicatie?

Fonds/Subsidie	Aanplant en uitvoering	Communicatie
LOP	Aanplant, inzaai en uitvoering van activiteiten gericht op natuur en landschap	Waar nodig
KLE	Aanplant van bomen en struiken in agrarisch gebied	Vanuit de provincie
SMP	Inrichting van voorzieningen voor gebouwbewoonde soorten zoals vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen	Waar nodig. Er is een campagne in voorbereiding om te communiceren over het SMP wanneer het SMP is vast gesteld door GS
Diverse landelijk en provinciale subsidiestromen	Uitvoering en aanplant (landschapszone Mastenbroek, Vergroenen schoolplein, Groen gevels	Groen Leusden heeft een uitgebreid communicatie ponderdeel binnen het project

8. Wordt er samengewerkt met andere gemeenten op dit gebied?

1. Platform Kleine Landschapselementen

Via het platform Kleine Landschapselementen wordt er samengewerkt met de zestien andere deelnemende gemeentes. Samenwerking bestaat uit uitwisseling van ervaringen en het organiseren van gemeenschappelijke bijeenkomsten.

[Platform Kleine Landschapselementen \(landschaperfgoedutrecht.nl\)](https://landschaperfgoedutrecht.nl)

2. Soortmanagementplan (SMP) voor vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen

Het SMP geeft een generieke ontheffing voor de wet natuurbescherming. Gemeente Leusden is een voorloper als SMP-gemeente. Er zijn inmiddels vier gemeentes in Utrecht die werken met een SMP. Waarschijnlijk gaat de SMP landelijk toegepast worden. Tussen de gemeentes die werken met een SMP is er regelmatig uitwisseling over ervaringen en manier van werken.

[Soortenmanagementplan \(SMP\) gemeente Leusden - Bureau Viridis \(bureau-viridis.nl\)](https://bureau-viridis.nl)

3. Platform Vallei en Eem en klimaatbestendig Vallei en Veluwe

Via het Platform Vallei en Eem en klimaatbestendig Vallei en Veluwe werken gemeenten en waterschappen samen op het gebied van de stedelijke watertaken (riolering, grondwater en oppervlaktewater) en de klimaatbestendigheid. In beide samenwerkingsvormen vindt kennisdeling plaats en vaak ook organisatorische, ondersteunende taken voor gezamenlijke subsidieverwerving. De subsidievertrekkers (rijk en provincie) richten zich veelal op stimuleren van integrale (uitvoerings)activiteiten meestal is verbeteren biodiversiteit daar een onderdeel van.